

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27.02.2018, sp. zn. 5 Tdo 149/2018, ECLI:CZ:NS:2018:5.TDO.149.2018.1

Číslo: 21/2019

Právní věta: Převzal-li pronajímatel od nájemce na podkladě smlouvy o nájmu věci (např. dopravního prostředku) peněžní částku v podobě tzv. vratné kauce (jistoty) určené k náhradě případné škody způsobené na předmětu nájmu, nemohl bez výslovného smluvního ujednání o tom, že poskytnutá kauce zůstává ve vlastnictví nájemce, naplnit skutkovou podstatu trestného činu zpronevěry podle § 206 tr. zákoníku, jestliže nevrátil tuto vratnou kauci a následně ji použil pro svou potřebu. V takovém případě totiž vratná kauce předaná nájemcem přešla do majetku pronajímatele, splynula s jeho ostatním majetkem a pronajímateli nic nebránilo v tom, aby ji použil pro vlastní potřebu, protože nešlo o svěřenou cizí věc ve smyslu § 206 odst. 1 tr. zákoníku. Zmíněný závěr platí bez ohledu na skutečnost, zda jde o vratnou kauci poskytnutou ve formě peněz v hotovosti, anebo v podobě vkladu na bankovní účet pronajímatele či bezhotovostního převodu peněz na tento účet.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 27.02.2018

Spisová značka: 5 Tdo 149/2018

Číslo rozhodnutí: 21

Číslo sešitu: 4

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Zpronevěra

Předpisy: § 206 odst. 1 tr. zákoníku

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud rozhodl o dovolání, která podali obviněný T. D. a obviněná G. D. proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 29. 8. 2017, sp. zn. 5 To 198/2017, v trestní věci vedené u Obvodního soudu pro Prahu 5 pod sp. zn. 1 T 7/2016, tak, že podle § 265k odst. 1, 2 tr. ř. se částečně zrušují

a) jednak rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 5 ze dne 11. 4. 2017, sp. zn. 1 T 7/2016, ve výroku o vině pod bodem 1., ve výrocích o trestech a ve výroku o náhradě škody, kterým byla poškozená obchodní společnost Z., s. r. o., se sídlem XY, Slovenská republika, podle § 229 odst. 1 tr. ř. odkázána se svým nárokem na náhradu škody na řízení ve věcech občanskoprávních,

b) jednak rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 29. 8. 2017, sp. zn. 5 To 198/2017, a to – ve výroku, kterým byl podle § 258 odst. 1 písm. f), odst. 2 tr. ř. zrušen rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 5 ze dne 11. 4. 2017, sp. zn. 1 T 7/2016, ve výroku o náhradě škody, jímž byla podle § 229 odst. 1 tr. ř. poškozená obchodní společnost Z., s. r. o., se sídlem XY, Slovenská republika, odkázána se svým nárokem na náhradu škody na řízení ve věcech občanskoprávních,

- dále ve výroku, kterým bylo znovu rozhodnuto tak, že podle § 228 odst. 1, odst. 3 písm. b) tr. ř. jsou obvinění T. D. a G. D. povinni společně a nerozdílně uhradit poškozené obchodní společnosti Z., s. r. o., se sídlem XY, Slovenská republika, škodu ve výši 4 000 EUR,

- a ve výroku, kterým byla zamítnuta odvolání obou obviněných, a to v části, která se týká zrušených výroků v rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 5 ze dne 11. 4. 2017, sp. zn. 1 T 7/2016.

Podle § 265k odst. 2 tr. ř. se zrušují také všechna další rozhodnutí obsahově navazující na zrušené části rozhodnutí, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Podle § 265l odst. 1 tr. ř. se Obvodnímu soudu pro Prahu 5 přikazuje, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

I.

Rozhodnutí soudů nižších stupňů

1. Rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 5 ze dne 11. 4. 2017, sp. zn. 1 T 7/2016, byli pod bodem 1. ve výroku o vině obvinění T. D. a G. D. uznáni vinnými přečinem zpronevěry podle § 206 odst. 1, 3 tr. zákoníku spáchaným ve spolupachatelství podle § 23 tr. zákoníku. Tento trestný čin spatřoval soud prvního stupně ve stručnosti v tom, že dne 4. 7. 2012 obviněný T. D. jednající za obchodní společnost V., spol. s r. o., na základě generální plné moci udělené mu jednatelem a jediným společníkem této obchodní společnosti, obviněnou G. D., uzavřel jménem obchodní společnost V., spol. s r. o., jako pronajímatelem se zástupcem obchodní společnosti Z., s. r. o., jako nájemcem smlouvu o nájmu obytného vozidla MORELO, přičemž podmínkou „zapůjčení“ (správně nájmu) tohoto vozidla bylo složení vratné kauce ve výši 4 000 EUR, kterou obchodní společnost Z., s. r. o., uhradila bezhotovostním převodem na účet obchodní společnosti V., spol. s r. o., ovšem obvinění po vrácení pronajatého obytného vozidla úmyslně nezajistili vrácení složené vratné kauce a argumentovali tím, že došlo k poškození části obytného vozidla, aniž by to jakkoliv doložili, takže složenou kauci ve výši 4 000 EUR si úmyslně присvojili a využili pro vlastní potřebu či potřeby obchodní společnosti V., spol. s r. o., čímž způsobili obchodní společnosti Z., s. r. o., škodu ve výši 102 140 Kč.

2. Týmž rozsudkem byli dále pod bodem 2. ve výroku o vině obvinění uznáni vinnými přečinem zkreslování údajů o stavu hospodaření a jmění podle § 254 odst. 1 alinea 3 tr. zákoníku spáchaným rovněž ve spolupachatelství podle § 23 tr. zákoníku.

3. Obviněný T. D. byl za shora uvedené přečiny odsouzen podle § 206 odst. 3 tr. zákoníku za použití § 43 odst. 1 tr. zákoníku k úhrnnému trestu odnětí svobody v trvání 2 roků, jehož výkon mu byl podle § 81 odst. 1 a § 82 odst. 1 tr. zákoníku podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání 3 roků, a dále mu byl uložen podle § 74 odst. 1 tr. zákoníku trest zákazu činnosti spočívající v „zákazu výkonu funkce ve statutárním orgánu“ na dobu 3 roků. Obviněná G. D. byla odsouzena podle § 206 odst. 3 tr. zákoníku za použití § 43 odst. 1 tr. zákoníku k úhrnnému trestu odnětí svobody v trvání 15 měsíců, jehož výkon jí byl podle § 81 odst. 1 a § 82 odst. 1 tr. zákoníku podmíněně odložen na zkušební dobu 2 roků, a dále jí byl uložen podle § 74 odst. 1 tr. zákoníku trest zákazu činnosti spočívající v „zákazu výkonu funkce ve statutárním orgánu“ na dobu 3 roků.

4. Oběma obviněným byla uložena podle § 228 odst. 1 tr. ř. povinnost nahradit společně a nerozdílně poškozené Všeobecné zdravotní pojišťovně České republiky škodu ve výši 16 953 Kč. Poškozené obchodní společnosti Z., s. r. o., a Generali pojišťovna, a. s., a poškozená Pražská správa sociálního zabezpečení byly podle § 229 odst. 1 tr. ř. se svými nároky na náhradu škody odkázány na řízení ve věcech občanskoprávních.

5. Proti shora uvedenému rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 5 podali oba obvinění a poškozená obchodní společnost Z., s. r. o., odvolání, o nichž rozhodl Městský soud v Praze rozsudkem ze dne 29. 8. 2017, sp. zn. 5 To 198/2017, tak, že podle § 258 odst. 1 písm. f), odst. 2 tr. ř. zrušil napadený

rozsudek ve výroku o náhradě škody, kterým byla poškozená obchodní společnost Z., s. r. o., odkázána se svým nárokem na náhradu škody na řízení ve věcech občanskoprávních. Při nezměněném výroku o vině a výroku o trestu u obou obviněných pak odvolací soud podle § 259 odst. 3 tr. ř. znovu rozhodl tak, že podle § 228 odst. 1, odst. 3 písm. b) tr. ř. jsou oba obvinění povinni společně a nerozdílně uhradit poškozené obchodní společnosti Z., s. r. o., škodu ve výši 4 000 EUR. Ostatní výroky zůstaly tímto rozhodnutím odvolacího soudu nedotčeny a odvolací soud podle § 256 tr. ř. zamítl odvolání obou obviněných jako nedůvodná.

6. K tomu je třeba dodat, že Obvodní soud pro Prahu 5 rozhodl ve věci obviněných T. D. a G. D. poprvé rozsudkem ze dne 30. 8. 2016, sp. zn. 1 T 7/2016. K odvolání státního zástupce Obvodního státního zastupitelství pro Prahu 5 podanému v neprospěch obviněných Městský soud v Praze usnesením ze dne 21. 12. 2016, sp. zn. 5 To 356/2016, rozhodl ve veřejném zasedání tak, že podle § 258 odst. 1 písm. a)-c) tr. ř. zrušil napadený rozsudek a podle § 259 odst. 1 tr. ř. věc vrátil soudu prvního stupně s tím, aby ji znovu projednal a rozhodl. V návaznosti na to pak Obvodní soud pro Prahu 5 již výše citovaným rozsudkem ze dne 11. 4. 2017, sp. zn. 1 T 7/2016, rozhodl znovu o vině a o trestech u obou obviněných a o uplatněných nárocích na náhradu škody.

II.

Dovolání obviněných

7. Obvinění T. D. a G. D. podali prostřednictvím společného obhájce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 29. 8. 2017, sp. zn. 5 To 198/2017, (který nepřesně označili jako usnesení) dovolání (v jednom podání), která opřeli o dovolací důvody uvedené v § 265b odst. 1 písm. g) a l) tr. ř. a s poukazem na ně napadli zmíněný rozsudek v celém rozsahu.

8. Obvinění ve svých dovoláních předně vytkli nesprávné právní posouzení skutku obsaženého pod bodem 1. ve výroku o vině v rozsudku soudu prvního stupně, protože podle jejich názoru soud kvalifikoval běžnou podnikatelskou činnost – pronájem vozidla – jako trestný čin zpronevěry podle § 206 tr. zákoníku. V této souvislosti obvinění zdůraznili, že postupovali v souladu se všeobecnými obchodními podmínkami jejich obchodní společnosti, když nevrátili kauci ve výši 4 000 EUR obchodní společnosti Z., s. r. o., složenou v souvislosti s nájmem obytného vozidla, a zadrželi ji, protože na pronajatém obytném vozidle byla způsobena škoda. Dále obvinění dovodili možnost jejich dispozice s touto kaucí, neboť ve smlouvě o pronájmu obytného vozidla není uvedeno, že kauce bude uložena na zvláštním bankovním účtu obchodní společnosti V., spol. s r. o., a že tato společnost není oprávněna po dobu pronájmu obytného vozidla nakládat se složenou kaucí. Obvinění rovněž zpochybnili skutkové závěry a hodnocení provedených důkazů v souvislosti s tím, zda vznikla škoda na pronajatém obytném vozidle a jaký byl následný postup při odstraňování této škody (cesta obviněného T. D. do Spolkové republiky Německo za účelem koupě náhradní ledničky, výměna poškozené ledničky svědkem M. M. atd.).

9. Ve vztahu ke skutku uvedenému pod bodem 2. ve výroku o vině v rozsudku soudu prvního stupně obvinění namítli, že byla vůči nim bezdůvodně uplatněna trestní represe, ačkoliv jde pouze o běžný obchodní případ, a to převod obchodního podílu na jinou osobu.

10. Podle přesvědčení obviněných v trestním řízení proti nim došlo k porušení zásad spravedlivého procesu, protože dokazování bylo prováděno v jejich neprospěch, důkazní návrhy obžaloby byly na rozdíl od důkazních návrhů obhajoby přijímány bez výhrad a závěry soudů nižších stupňů nemají oporu v provedeném dokazování. V poslední části podaných dovolání pak obvinění uplatnili námitky k hodnocení skutkového stavu a provedených důkazů.

11. Závěrem svých dovolání obvinění T. D. a G. D. navrhli, aby Nejvyšší soud podle § 265k odst. 1 tr. ř. zrušil napadené usnesení (správně jde o rozsudek) Městského soudu v Praze a aby mu podle § 265l

odst. 1 tr. ř. přikázal věc k novému projednání a rozhodnutí, nebo aby Nejvyšší soud podle § 265m odst. 1 tr. ř. v tomto smyslu sám rozhodl.

III. Vyjádření k dovoláním

12. Nejvyšší státní zástupce se vyjádřil k dovoláním obviněných prostřednictvím státního zástupce činného u Nejvyššího státního zastupitelství. Podle jeho názoru padaná dovolání neobsahují žádnou námitku, kterou by obvinění vytýkali nesoulad skutkových zjištění vymezených ve skutkových větech a v odůvodnění rozsudku soudu prvního stupně a zákonných znaků přečinů, pro které byli obvinění odsouzeni, ani nesprávnost jiného hmotněprávního posouzení. Ohledně skutku pod bodem 1. ve výroku o vině v rozsudku soudu prvního stupně obvinění odmítají skutkové zjištění, podle něhož nedošlo ke škodě na pronajatém obytném vozidle, přičemž tuto skutečnost předestírají v dovoláních jako „hotovou věc“ a následně provádějí vlastní hodnocení důkazů na podporu tohoto závěru. Stejně je tomu i ve vztahu ke skutku pod bodem 2., ohledně něhož obvinění prosazují vlastní skutkovou verzi. Obvinění se tedy domáhají zásadní změny skutkových zjištění relevantních pro závěr o jejich vině a na základě takto změněných skutkových zjištění dovozují, že došlo ke kriminalizaci standardních obchodních vztahů při pronájmu obytného vozidla nebo při převodu obchodního podílu. Právní kvalifikace skutku nebo správnosti jiného hmotněprávního posouzení se podle státního zástupce netýká ani odkaz obviněných na zásadu presumpce neviny, která je zásadou práva procesního, nikoliv hmotného. Obvinění tedy v dovoláních uplatnili výlučně námitky skutkového a procesního charakteru, které obsahově neodpovídají uplatněnému dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř.

13. Státní zástupce uzavřel, že dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. ani dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. l) tr. ř., v jehož rámci obvinění vytkli existenci dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. v řízení předcházejícím rozhodnutí odvolacího soudu, nebyly relevantně uplatněny, a proto navrhl, aby Nejvyšší soud podle § 265i odst. 1 písm. b) tr. ř. odmítl dovolání obviněných, neboť byla podána z jiného důvodu, než jaké jsou uvedeny v ustanovení § 265b tr. ř.

IV. Posouzení důvodnosti dovolání

14. Nejvyšší soud po zjištění, že byly splněny všechny formální a obsahové podmínky k podání dovolání, dospěl mimo jiné k následujícím závěrům.

15. Nejvyšší soud podle § 265i odst. 3, 4 tr. ř. přezkoumal zákonnost a odůvodněnost napadeného rozsudku i jemu předcházející řízení, a to v rozsahu a z důvodů uvedených v dovoláních. Po přezkoumání dospěl Nejvyšší soud k závěru, že dovolání obviněných jsou zčásti důvodná a rozsudek odvolacího soudu ani jemu předcházející rozsudek soudu prvního stupně ve výroku o vině pod bodem 1., v navazujících výrocích o trestech a v části výroku o náhradě škody, týkající se poškozené obchodní společnosti Z., s. r. o., nemohou obstát.

16. Přečinu zpronevěry se podle § 206 odst. 1 tr. zákoníku dopustí ten, kdo si присvojí cizí věc, která mu byla svěřena, a způsobí tak na cizím majetku škodu nikoli nepatrnou. Objektem tohoto přečinu je zájem na ochraně vlastnictví věci nebo obdobného majetkového práva, předmětem útoku je pak cizí věc, která byla pachateli svěřena. Cizí věc je svěřena pachateli, jestliže je mu odevzdána do faktické moci (do držení nebo do dispozice) zpravidla proto, aby s věcí nakládal určitým způsobem s tím, že se nevyžaduje, aby osoba, která svěřila věc pachateli, byla jejím vlastníkem. Pachatel si pak присvojí cizí věc, která mu byla svěřena, jestliže naloží s věcí v rozporu s účelem, k němuž mu byla cizí věc poskytnuta do opatrování nebo do dispozice, a to způsobem, který maří základní účel svěření. Přisvojení je tedy takové nakládání pachatele s věcí, které má trvale vyloučit vlastníka nebo jinou

oprávněnou osobu z dispozice s věcí. Přisvojením svěřené věci se nerozumí získání věci do vlastnictví, neboť trestným činem nelze nabýt vlastnického práva, nýbrž získání možnosti neomezené dispozice s věcí. Není však rozhodné, jak poté pachatel skutečně nakládá s přisvojenou cizí věcí, která mu byla svěřena. Způsobenou škodou u trestného činu zpronevěry je celá skutečná hodnota zpronevěřené věci, kterou si pachatel neoprávněně přisvojil (viz ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 2005).

17. Jak vyplývá z rozhodných skutkových zjištění v projednávané věci, na základě smlouvy o nájmu obytného vozidla MORELO obchodní společnost Z., s. r. o., jako nájemce, zaslala vratnou kauci ve výši 4 000 EUR bezhotovostním převodem na bankovní účet obchodní společnosti V., spol. s r. o., jako pronajímateli. Účelem této kauce bylo podle Všeobecných obchodních podmínek, tvořících nedílnou součást smlouvy o nájmu obytného vozidla, zajištění závazku nájemce plynoucího z nájmu s tím, že kauci nebo její část mohl pronajímatel použít na náhradu nákladů vzniklých porušením smlouvy nájemcem (viz v pořadí šestý nečíslovaný odstavec Všeobecných obchodních podmínek). Dále bylo ujednáno v odstavci IV. smlouvy o pronájmu, že pronajímatel vrátí kauci na bankovní účet nájemce v případě bezeškodného průběhu nájmu. Po vrácení obytného vozidla – podle skutkového závěru soudů nižších stupňů – v nepoškozeném stavu pak obvinění jakožto zástupci obchodní společnosti V., spol. s r. o., nezajistili vrácení zaplacené kauce obchodní společnosti Z., s. r. o., tuto si ponechali a využili pro vlastní potřebu či pro potřeby obchodní společnosti V., spol. s r. o. Tímto jednáním měli obvinění způsobit obchodní společnosti Z., s. r. o., škodu ve výši 102 140 Kč (4 000 EUR). Jestliže tedy obvinění ve svých dovoláních namítali, že nepostupovali v rozporu se smlouvou o nájmu obytného vozidla MORELO ani s právními předpisy, když volně disponovali s penězi získanými jako vratná kauce po jejich zaslání na bankovní účet obchodní společnosti V., spol. s r. o., je tato jejich námitka důvodná. Obvinění totiž v podstatě vytýkají, že svým jednáním se nemohli dopustit přečinu zpronevěry podle § 206 odst. 1, 3 tr. zákoníku, protože v případě složené vratné kauce ve výši 4 000 EUR nejde ve vztahu k nim o cizí věc ve smyslu skutkové podstaty tohoto přečinu.

18. K tomu Nejvyšší soud připomíná, že – jak již výše zdůraznil – spáchání trestného činu zpronevěry podle § 206 tr. zákoníku je podmíněno neoprávněným přisvojením si věci, která byla pachateli svěřena a která je ve vztahu k němu věcí cizí. V době spáchání posuzovaného skutku pak totéž platilo i ohledně jiné majetkové hodnoty než věci (např. pohledávky), přičemž ustanovení trestního zákoníku o věcech (tj. i ustanovení § 206 tr. zákoníku) se vztahovala též na peněžní prostředky na bankovním účtu (viz § 134 odst. 1 tr. zákoníku ve znění účinném do 31. 5. 2015). Po novele trestního zákoníku provedené zákonem č. 86/2015 Sb. s účinností od 1. 6. 2015 již zákon nerozlišuje věci a jiné majetkové hodnoty ani se nezmiňuje o peněžních prostředcích na účtu, protože zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, zahrnul pod pojem věci nejen hmotné věci (§ 496 odst. 1 o. z.), ale též nehmotné věci včetně pohledávek (§ 496 odst. 2 o. z.), které měly dříve povahu jiných majetkových hodnot. Vzhledem k uvedenému tedy peníze v podobě kauce zaslané v posuzované trestní věci na bankovní účet obchodní společnosti V., spol. s r. o., měly povahu věci a byly pro obviněné cizí věcí, a to bez ohledu na skutečnost, zda přešly do majetku (vlastnictví) jmenované obchodní společnosti, nebo zda zůstaly v majetku (vlastnictví) obchodní společnosti Z., s. r. o. Za situace, kdyby tyto peníze byly ve vlastnictví obchodní společnosti V., spol. s r. o., a jestliže by si je obvinění neoprávněně přisvojili, mohli by spáchat trestný čin zpronevěry ke škodě posledně jmenované obchodní společnosti. To jim ovšem nebylo kladeno za vinu; naopak podle rozhodných skutkových závěrů měli obvinění použít peníze zaslané jako kauce od obchodní společnosti Z., s. r. o., mimo jiné ve prospěch obchodní společnosti V., spol. s r. o. Poněkud složitější je však řešení otázky, zda obvinění mohli spáchat trestný čin zpronevěry ke škodě obchodní společnosti Z., s. r. o. Tak by tomu mohlo být, jen kdyby z nějakého důvodu, např. podle určité zákonné úpravy nebo na základě výslovného ustanovení smlouvy, zůstaly peníze v podobě kauce zaslané na bankovní účet obchodní společnosti V., spol. s r. o., nadále v majetku (ve vlastnictví) obchodní společnosti Z., s. r. o., takže obvinění nebyli oprávněni použít tyto peníze jinak než jako náhradu újmy způsobené na pronajatém obytném vozidle. Soudy

nižších stupňů ve svých rozhodnutích v posuzované věci však neuvedly, na základě čeho dospěly k takovému závěru, tedy že zasláná kauce nepřešla do majetku obchodní společnosti V., spol. s r. o., s nímž byli obvinění oprávněni disponovat, a proč si tudíž присvojili cizí věc ke škodě obchodní společnosti Z., s. r. o.

19. Peněžní plnění označované jako kauce výslovně upravoval v době spáchání posuzovaného skutku v souvislosti se smlouvou o nájmu zejména ustanovení § 686a zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku, ve znění pozdějších předpisů (platného do 31. 12. 2013), který se týkal nájmu bytu. Pronajímatel byl oprávněn při sjednání nájemní smlouvy požadovat, aby nájemce bytu složil peněžní prostředky k zajištění nájemného a úhrady za plnění poskytovaná v souvislosti s užíváním bytu a k úhradě jiných svých závazků v souvislosti s nájmem. Podle respektované odborné literatury zde platilo, že složené peněžní prostředky patřily peněžnímu ústavu, u něhož měl pronajímatel zřízený zvláštní účet, na který bylo třeba složit kauci, a pohledávku vůči tomuto peněžnímu ústavu měl majitel účtu, tj. pronajímatel. Zaplacením peněžních prostředků (kauce) na uvedený zvláštní účet u peněžního ústavu pak vznikla pohledávka nájemce proti pronajímateli na vrácení peněžních prostředků (kauce), splatná po skončení nájmu (viz ŠVESTKA, J., SPÁČIL, J., ŠKÁROVÁ, M., HULMÁK, M. a kol. Občanský zákoník II. § 460 až 880. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 1978). Z popsání pojetí kauce tedy nevyplývalo, že by peněžní prostředky poskytnuté jako kauce zůstaly v majetku (ve vlastnictví) nájemce, a že tudíž byly pro pronajímatele cizí věcí, resp. cizí jinou majetkovou hodnotou. Totéž obdobně platí podle právního stavu od 1. 1. 2014, protože podle § 2254 o. z. si mohou strany v případě smlouvy o nájmu bytu sjednat poskytnutí peněžité jistoty. Jak vyplývá z důvodové zprávy k posledně citovanému ustanovení i z odborné literatury, peněžní prostředky poskytnuté v podobě jistoty (kauce) se stávají vlastnictvím pronajímatele, případně peněžního ústavu, jsou-li složeny na bankovní účet. Pronajímatel není omezen v nakládání s nimi, strany si však mohou ujednat takové omezení. K samotným penězům jejich vyplacením zaniká nájemcovo vlastnické právo, protože jde o genericky určené věci. Nájemce pak má pohledávku na zaplacení (vrácení) kauce vůči pronajímateli, která je splatná při skončení nájmu [viz HULMÁK, M. a kol. Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014). Praha: C. H. Beck, 2014, s. 389; ŠVESTKA, J., DVOŘÁK, J., FIALA, J. a kol. Občanský zákoník. Komentář. Svazek V. Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 1213 a 1214].

20. V případě smlouvy o nájmu dopravního prostředku neexistovala (a ani nyní neexistuje) žádná obdobná právní úprava jistoty (kauce), nicméně poskytnutí kauce bylo možno sjednat tzv. nepojmenovanou smlouvou podle § 51 zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku, ve znění pozdějších předpisů (viz rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 4. 12. 2009, sp. zn. [21 Cdo 4855/2007](#)). To se také stalo i v nyní posuzované věci ve smlouvě uzavřené mezi obchodními společnostmi V., spol. s r. o., a Z., s. r. o. Jak je ovšem patrné z obsahu této smlouvy (viz výše pod bodem 17.), o režimu vlastnického práva k peněžním prostředkům zaslaným jako kauce na bankovní účet zde není žádná zmínka a nelze z něj dovodit ani jakékoli omezení odpovídající tomu, že by peníze, které v podobě kauce zaslala obchodní společnost Z., s. r. o., na bankovní účet obchodní společnosti V., spol. s r. o., zůstaly v majetku (ve vlastnictví) první z nich, tedy že by byly cizí věcí (cizí majetkovou hodnotou) pro druhou z nich. Opak by proto mohl vyplývat jen z výslovného ustanovení určité – třeba i nepojmenované – smlouvy, jako je tomu např. u advokáta, jestliže na základě smlouvy o úschově převezme do správy peníze klienta zaslané bezhotovostním převodem na speciální bankovní účet (viz § 56a odst. 1 zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů), a v takovém případě přichází v úvahu i případná odpovědnost advokáta za trestný čin zpronevěry takto uložených peněz (viz rozhodnutí pod č. 17/2016 Sb. rozh. tr.). V nyní posuzované trestní věci však uzavřená smlouva o nájmu dopravního prostředku neobsahovala ustanovení tohoto charakteru a významu.

21. Převzal-li tedy pronajímatel od nájemce na podkladě smlouvy o nájmu věci (např. dopravního prostředku) peněžní částku v podobě vratné kauce určené k náhradě případné škody způsobené na

předmětu nájmu, nemohl bez výslovného smluvního ujednání o tom, že poskytnutá kauce zůstává ve vlastnictví nájemce, naplnit skutkovou podstatu trestného činu zpronevěry podle § 206 tr. zákoníku, jestliže nevrátil tuto vratnou kauci a následně ji použil pro svou potřebu. V takovém případě totiž vratná kauce předaná nájemcem přešla do majetku pronajímatele, splynula s jeho ostatním majetkem a pronajímateli nic nebránilo v tom, aby ji použil pro vlastní potřebu, protože nešlo o svěřenou cizí věc ve smyslu § 206 odst. 1 tr. zákoníku. Zmíněný závěr platí bez ohledu na skutečnost, zda jde o vratnou kauci poskytnutou ve formě peněz v hotovosti, anebo v podobě vkladu na bankovní účet pronajímatele či bezhotovostního převodu peněz na tento účet.

22. Výše uvedené právní závěry pak odpovídají i dřívější judikatuře, která se v minulosti zabývala obdobnými případy (viz přiměřeně rozhodnutí bývalého Nejvyššího soudu Československé republiky ze dne 17. 12. 1927, sp. zn. Zm I 830/27, a ze dne 20. 4. 1928, sp. zn. Zm II 134/28). Z ní vyplývá, že peněžní prostředky v podobě kauce by bylo možno považovat za svěřené, genericky určené cizí věci ve smyslu ustanovení zákona o trestném činu zpronevěry jen tehdy, kdyby si strany právního vztahu, na jehož podkladě byla poskytnuta kauce, ujednaly (výslovně, mlčky podle povahy právního jednání nebo konkludentním činem), že po jeho ukončení bude vrácena in natura tatáž peněžní částka, jež byla poskytnuta jako kauce, a že za účelem zajištění určitého věcného nároku zůstane kauce ve vlastnictví toho, kdo ji poskytl. V nyní projednávané věci ovšem k takové dohodě mezi obchodní společností V., spol. s r. o., zastoupenou obviněnými, a obchodní společností Z., s. r. o., nedošlo, jak již shora Nejvyšší soud zdůraznil. Tato skutečnost vyplývá jak z textu smlouvy o nájmu obytného vozidla MORELO, v níž není vlastnické právo k vratné kauci upraveno, tak z povahy právního jednání či jiných okolností, například i z toho, že nebyla sjednána podmínka, aby nájemce vozidla zaslal vratnou kauci na zvláštní bankovní účet pronajímatele, čímž by byla vratná kauce oddělena od ostatního majetku pronajímatele.

23. Vzhledem ke shora uvedeným skutečnostem lze uzavřít, že skutkem popsáním pod bodem 1. ve výroku o vině v rozsudku soudu prvního stupně se obvinění T. D. a G. D. nemohli dopustit přečinu zpronevěry podle § 206 odst. 1, 3 tr. zákoníku, jehož spácháním byli uznáni vinnými. Soudy nižších stupňů tedy učinily nesprávné právní posouzení, jestliže vratnou kauci ve výši 4 000 EUR kvalifikovaly jako věc cizí ve smyslu skutkové podstaty tohoto přečinu.

24. V další části odůvodnění se Nejvyšší soud vypořádal s ostatními námitkami obsaženými v dovoláních obou obviněných, ale ty jsou buď neopodstatněné, anebo neodpovídají uplatněným dovolacím důvodům.

25. Nejvyšší soud shledal dovolání obviněných T. D. a G. D. zčásti důvodnými, a proto podle § 265k odst. 1, 2 tr. ř. částečně zrušil jak napadený rozsudek odvolacího soudu, tak rozsudek soudu prvního stupně, a to v těch částech, které se týkají výroku o vině pod bodem 1. v rozsudku soudu prvního stupně, navazujících výroků o trestech a výroku o náhradě škody ve prospěch obchodní společnosti Z., s. r. o., včetně rozhodnutí na ně obsahově navazujících, pokud zrušením pozbyla svůj podklad. Podle § 265l odst. 1 tr. ř. pak Nejvyšší soud přikázal věc Obvodnímu soudu pro Prahu 5, aby ji v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl. Nedotčena zůstala ta část napadeného rozsudku odvolacího soudu a rozsudku soudu prvního stupně, která se týkala výroku o vině pod bodem 2., protože dovolání obviněných v částech, které směřovaly právě proti tomuto výroku, nebyla shledána důvodnými. Obvodní soud pro Prahu 5 tak v uvedeném rozsahu opětovně projedná trestní věc obviněných a odstraní vady vytknuté tímto rozhodnutím. Jestliže nebudou zjištěny žádné jiné rozhodné skutečnosti (zejména doplněním dokazování výsledkem příslušných představitelů obchodní společnosti Z., s. r. o.), musí vycházet z toho, že skutek uvedený ve výroku o vině pod bodem 1. v rozsudku soudu prvního stupně, jehož spácháním byli obvinění uznáni vinnými, nevykazuje znaky přečinu zpronevěry podle § 206 odst. 1, 3 tr. zákoníku, takže je povinen učinit tomu odpovídající rozhodnutí. Bude-li soud prvního stupně opětovně ukládat obviněným i trest zákazu činnosti, je povinen dbát na jeho správnou formulaci, protože vymezení v podobě „zákazu výkonu funkce ve

statutárním orgánu“ je neurčité a není z něj zřejmé, o jaké statutární orgány jde.